

kerülni. Ellentétük megszűnt. Egy egységen belüli különbözőség jelent meg, ami mégis belül maradt az egységen. Együtt rezegtek bennem. Olyan volt ez, mint amikor korábban azt gondoltam, hogy van jó idő, meg rossz, vagy van jó gondolat, meg rossz, aztán lassan rájöttem, hogy csak érzékenyebb vagy kevésbé érzékeny készülek van.

Ahogy megszerettem a verset, úgy tárta fel lassan szépségeit. Nem vagyok magyartanár, ahogy nagy elődöm az volt. Így nem lenne méltó részemről a verselemzés semmilyen formája, mert az csak egy „farkasféle” értelmezés, vélemény lenne, aminek semmi értelme, hiszen nem az elemzésre szükséges rezonálni, hanem Sinka mondanivalójára: a versre magára. Így aztán, ebben a helyzetben, amit magamra vállaltam, hogy tudniillik bevezetőt írok hozzá, csak annyit tehetek, hogy megírom mit mond el a vers ma nekem. Ez pedig nagyon egyszerű: Hogyan lett az aranyszín toll hatására Virág Andrásból Eső-Virág András, majd pedig hogyan változott vissza Eső-Virág András volt Virág Andrásá, majd ibolyává és tejjé, amikor az aranyszín toll elszállott a.

GROMON ANDRÁS

KEDVENC KÖZHELYEINK – AVAGY AZ ÖNZÉS NÉPSZERŰ IDEOLÓGIÁJA (RÉSZLETEK)

25 évvel ezelőtt írtam az alábbi „elmékedéseket”, amelyek 1992-1994-ben meg is jelentek az „Érted vagyok” c. folyóiratban (www.ertedvagyok.hu). Az idén azt terveztem, hogy kiadom őket kis füzet formájában; meg is kérdeztem erről kb. húsz barátom/ismerősöm véleményét, túlnyomó többségük azonban nem javasolta, mondván, nagyon sok bennük a téves, egyoldalú, rosszhiszemű, igazságtalan, bántó... megállapítás, és jobbára még csak nem is közhelyekről, hanem szólásokról, szállóigékről, közmondásokról van szó. Átírni őket nem volt kedvem, annál is kevésbé, mivel lehet ugyan, hogy ma kevésbé élesen fogalmaznék meg egy-két mondatot, de a lényegét illetően teljes mértékben azonosulok a leírtakkal. Ezért az eredeti sorozatot bocskátom közre, azzal nyugtatva magamat, hogy végül is senkinek sem kötelező elolvasnia; aki pedig mégis megteszi, annak sem kötelező azonosulnia a nézeteimmel.

Gromon András
2017. december 20.

Az egészség mindenekelőtt!

Közismertebb formában így szokás mondani: „Csak egészség legyen!” – Valóban az egészség lenne a „közhelymentális” számára a minden mást megelőző, legfontosabb érték? Nem; viszont az egészség, ha nem is abszolút, de valóban első számú előfeltétele azon „esz-mék” megvalósíthatóságának, amelyek e gondolkodásmódban döntő jelentőségűek.

Talán nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy „az egészség mindenekelőtt” a közhelygondolkodású ember számára legfőképpen annak a feltétele, hogy elhihesse (elhitesse önmagával) és megvalósíthassa a „Nincs szükségem senkire!” alapelvet (ld. ott). A betegség ugyanis két oldalról is kikezdi ezt, s nehéz lenne eldönteni, melyik esik nagyobb súllyal latba.

Az egyik: A betegség következtében rászorul másokra, s ez megrendíti ama szemléletmódjában, hogy ő „a világ közepe”, „mindent megtehet”, amit akar, úgy irányíthatja a dolgokat, az életét, ahogy akarja. A betegség aláássa „erős vagyok”, „hatalmas vagyok”, „isten vagyok”-tudatát, pontosabban: kimutatja ennek irrealitását, önáltatás mivoltát. *A másik:*

A betegség következtében rászorul másokra, azaz gyakorlatilag is, fizikai-biológiai mivoltában is kiszolgáltatottá válik, kénytelen eltűnni (mert hiszen „az egészség mindenekelőtt”), hogy mások gondoskodjanak róla, ápolják, s ezt rettenetes szégyennek érzi, mérhetetlen megaláztatásnak tartja (érthető is, hiszen mindig fönn hordta az orrát). – Talán nem jelentéktelen *harmadik* eleme ennek a rászorultságtól-tehetetlenségtől való félelemnek az a félelem, hogy esetleg azt csinálnak vele, amit akarnak: elfekvőbe, szociális otthonba dugják, kiforgatják vagyonából...

Azután: a betegség megszünteti (vagy jelentősen korlátozza) a külsőséges aktivitás, az állandó tevékenykedés, nyüzsgés lehetőségét, ami pedig az ilyen embernek élet-eleme és bizonyos értelemben az élet értelme is. Így a betegség nem kevesebbtől, mint az élet értelmétől fosztja meg: „Miért is él, ha nem csinálhat semmit?” Rászakad az unalom, s ami ennél is rettenetesebb: arra kényszerül, hogy szembesüljön a tényleges valósággal, és önámítás nélkül gondolkodjék, szembesüljön önmagával... Óriási csapás ez számára.

Végül (s ezzel nem zárjuk ki más tényezők lehetőségét): a betegség a halál előhírnöke, akár tudatosan gondol erre valaki, akár nem: zsigereiben éli meg. S ha már az egészség elvesztése azt jelenti a közhelygondolkodású ember számára, amit, akkor a halál nem más, mint ennek abszolút fokra emelése: a teljes testi-lelki-szellemi megsemmisülés, aminek tudatosulása a még meglévő életet is tökéletesen céltalanná és értelmetlenné teszi.

Biztosítani akarom a gyermekeim jövőjét!

Más formákban is el szokott hangozni ez a közhely (pl. „Biztosítanom *kell* a gyermekeim jövőjét!”), de a tartalom mindegyikben ugyanaz.

Mindenekelőtt egy olyan mértékű tévedés, amelyet már egyenesen *ostobaságnak* kell minősíteni: az így gondolkodó ember azt hiszi, hogy lehetséges a jövőt biztosítani; olyan magabiztossággal beszél a jövőről, mintha a múlt tényeiről lenne szó. S közben nem veszi észre, hogy a saját jövője sincs hatalmában, még kevésbé a gyermekeié, s egyáltalán: az sem biztos, hogy lesz bármiféle jövő.

Ez a gondolkodásmód csak mérhetetlen *önteltséggel*, azaz: önmagával elteltséggel lehetséges. Az ilyen ember önmagán kívül mással nem számol, elvileg még a világ (őrajta kívül létező) tényeivel sem. De ami a mi szempontunkból sokkal fontosabb: nem számol azzal, amit hagyományosan Gondviselésnek szoktunk nevezni, nincs benne „hit”, végső fokon úgy mondhatjuk: nem számol Istennel, „pogány”. Fokozottan áll rá Jézus szava: „Mindezt a pogányok keresik” (Mt 6,31), mert nemcsak saját jövőjéért van gondban, hanem még a gyermekei jövőjéért is (vö. Mt 6,34).

Másképp fogalmazva ugyanezt: csak az anyagiak létezik számára, végső soron *csak a materiát* tartja biztos valóságnak. Következésképp ténylegesen semmi más nem fontos számára. De ennél többet is kell mondanunk: Amögött, hogy az anyagiakkal még a jövőt is biztosíthatónak véli és akarja, az a mentalitás áll, amelyet az első János-levél *aladzoneia tu biu*-nak, az „anyagiakkal való kérdésnek” nevez (2,16), s amelyet a Jakab-levél is elítél (4,16). Az a fajta kevélység, gög és dicsekvés ez, melynek alapjául bizonyos vagyoni birtoklása szolgál. (Szegény ember nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy biztosítani akarja a gyermekei jövőjét.)

Mindemellett óriási *pedagógiai ballépés is* „biztosítani a gyerekek jövőjét”: mérhetetlen emberi károkat okoz nekik az, ha „beülhetnek a készbe”; nem tanulnak meg dolgozni és küzdeni, nem fogják tudni becsülni azt, amijük van, de amiért nem dolgoztak meg, ezért azt sem fogják tudni megbecsülni, amiért mások dolgoztak meg, egyenes útjuk van a léhasághoz, egyetlen dologhoz fognak érteni: „élvezni az életet”.

Hogy aztán ez a szemlélet, amikor eluralkodik, tönkreteszi az *egész társadalmat*, arra a mai Magyarország kiváló példa. Tönkremegy az egész társadalom, s tönkremennek benne a jövőt biztosítani akaró szülők és nagyszülők is: a „dolce vita” rabjaivá lett gyermekeik-únokáik elássák őket egy szociális otthon kietlen társas magányába.

„Rajta hát, mondjátok csak: Ma vagy holnap abba a városba indulunk, ott töltünk egy évet, kereskedünk és nyereszkedünk! – Hiszen azt sem tudjátok, mit hoz a holnap! Ugyan mi az életetek? Csak pára, mely rövid ideig látszik, aztán elenyészik. Ehelyett ezt kellene

mondanotok: Ha az Úr akarja, élni fogunk, s ezt vagy azt fogjuk tenni” (Jak 4,13-15).

MIKLOVICZ LÁSZLÓ

HOMÍLIA

Lev 13,1-2.44-46;

1Kor 10,31-11,1;

Mk 1,40-45.

Köszöntés...Mózes könyvéből olvasott rész már jól előkészíti az evangélium mondanivalóját és értehetőbbé is teszi az egész helyzetet. Mózes jól kitalálta, hogyan lehet megakadályozni egy betegség terjedését: el kell különíteni a beteget. Persze ebben a szabályban benne volt a gyanú is: ti. Isten büntetését vélték felfedezni a betegségben.... valami van a füle mögött bizonyára, azért büntette meg az Isten. Természetesen tilos volt a bőrbeteggel érintkezni, és ha valaki mégis megtette, akkor ő maga is tisztátalanná vált, a kiközösítés sorsa várta. És innen kezdve tekintsünk az evangéliumra.

Két személy, két szabálytalanság, a mai szóhasználat élve két polgári engedetlenséggel találkozunk. Az egyik a bőrbetegségben szenvedő ember, röviden a leprás, aki nem tartja be a mózesi előírásokat: nem különül el, nem kiabálja a „tisztátalan” szót és nem kerüli el az embereket.

A másik pedig éppen maga Jézus, aki szintén, mondhatnánk provokatív módon nem tartja be az „érintés” mózesi tilalmát, kockáztatva ezzel, hogy őt magát is tisztátalannak bélyegzik és kizárják az istentiszteletből és a társadalomból is. Jézus tette azt mutatja, hogy szándékosan áthágta az ide vágó vallási és társadalmi előírásokat, mintegy nekünk is üzenve: ha valamilyen törvény, szabály vagy éppen hagyomány szeretet ellenes akkor azt nem szabad követni. Pl az állam kötelezővé teszi a fegyverforgatást....

Tovább folytatódik a szabálytalankodás azzal, hogy a leprás leborul Jézus előtt, amely mint a hódolat kifejezése egyedül Istennek járt volna. Ebben a fordításban nem szerepel, de egyes kódexekben igen: „Jézus haragra gerjedt és megesett rajta a szíve...” Jézusban egyáltalán nem zárja ki egymást a harag és a részvét, amiről tanúskodik a bénakezü ember meggyógyítása is: „...Akkor így szólt a sorvadttal kezű emberhez: „Állj ki középre!” És ezt mondta nekik: „Megengedett-e szombatot jót tenni vagy rosszat tenni, életet megmenteni vagy megölni?”

Azok azonban hallgattak. [Ekkor] haraggal végignézt rajtuk, és mivel részvétet érzett irántuk, szomorú volt szívük megkövesedettsége miatt...” (Mk3,1-6). Ezt a jézusi haragot, három dolog is magyarázza: 1. a leprás térdre borulása // Zsidó kultusz szerint a térdre borulás egyedül Istent illeti meg. Jézust ugyan Izraelben senki